

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katal. Miskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pečetnice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

## Deželni zbor.

Za torek, dne 20. septembra je sklican štajerski deželni zbor na jesensko zasedanje. Zadnja seja deželnega zbora je bila dne 8. februarja, koji dan ga je cesarski namestnik odgodil, predno se je dovolil nemški večini proračun za tekoče leto. — Slovenski poslanci so v posebnem oklicu na naše ljudstvo razložili vzroke, zakaj niso dovolili nemški večini denarja. V istem oklicu pravijo:

„Naši volilci so nas poslali v Gradec, da tam kaj zastopamo njihove gospodarske, narodne in politične želje. Toda nemška večina deželnega zbora je iz narodne nestrpnosti dosledno prezirala naše najvažnejše zahteve in se nazadnje povzpela celo do držnosti, da je hotela ustvariti zakone, ki bi pomenjali našo narodno smrt. Vsled tega smo morali prijeti za najskrajnejše orožje, ki nam je v deželni zbornici na razpolago, nastopili smo z obstrukcijo. Zabranili smo z govori in predlogi, da bi se dovolil nemški večini denar za njeno krivično vladanje, obstruirali smo proračun.“

In potem navaja oklice, kako je odklonila nemška večina dva slovenska predloga, v katerih se zahteva podpore za poškodovane po toči; kako je kratkoma prezirala želje po železnicah na slovenskem ozemlju; kako je tolažila slovenske poslance glede u-ravnavanja rek in potokov s praznimi obljubami; p-gorelcem iz slovenskih krajev je odklonila vsako podporo.

„Pri brezobrestnih posojilih za vinogradnike je črtala nemška večina v svojem sovraštvu do slovenskih vinogradnikov celih 200.000 K.“

„Z nečuvno držnostjo so zahtevali Nemci v svojem slepem sovraštvu, da se šentjurska kmetijska šola ne otvori ter psovali ob tej priliki naše ljudstvo kot ubog viničarski narod, ki take šole ne potrebuje.“

„Da bi se naše šolstvo popolnoma vladalo iz Gradca, nakanili so preustrojiti deželni šolski svet in okrajne šolske svete na tak način, da bi gospodovali v njih na celi črti le liberalni Nemci. Slovensko ljudstvo bi moralo le plačevati, ukazovali pa bi mu tujci. S tem bi bile naše ljudske šole in naše srednje šole v jezikovnem in narodnem oziru prizadete s smrtnim udarcem.“

„In da bi se slovenski poslanci ne mogli nikdar več v deželni zbornici postaviti nemškim krivicam po robu, hoteli so prenarediti deželnozbornski pravilnik tako, da bi se vzela slovenskim poslancem pravica do rabe slovenskega jezika. Najprej bi se pokazala moč prenarejenega pravilnika že v bližnji bodočnosti, kajti nemška večina namerava priti s predlogom, da se zvišajo doklade na zemljiški, hišni, obrtni in druge davke. Slovenski kmečki poslanci bi bili že ob tej priliki oropani orožja za odločni odpor proti naka-

nam nemške večine, ki je vsled svoje nezmožnosti in lahkomišelnosti spravila deželo v velikanski primanjkljaj, ki znaša že blizu 4 milijone.“

To so nekateri razlogi, ki so jih navedli naši poslanci za obstrukcijo v Gradcu, a niso vsi razlogi. Kdor ima le količkaj spoštovanja do samega sebe in do svojega ljudstva, mora na glas priznati, da je za tako poniževalno in sovražno ravnanje nemške večine nasproti Slovincem edino-le najodločnejši boj, obstrukcija. Ljudstvo je tudi na neštivilnih shodih tako govorilo. Samo 13. februarja so pristaši Slovenske km. zveze priredili 22 shodov, in isti dan tudi liberalci 12 shodov, na katerih je ljudstvo s kipečim navdušenjem odobrilo obstrukcijo svojih poslancev.

Od 8. februarja do danes se ni nič spremenilo. Nemška večina vstraja na svojem, Slovincem sovražnem stališču. Storjenih krivic noče popraviti, ampak se pripravlja, da zada slovenskemu ljudstvu nove udarce. Slovenski liberalci si ne upajo več nasprotovati nemški držnosti, sedaj niso več za obstrukcijo in s tem odobrujejo nemške udarce na našo nar. last in čast. Postali so izdajice najhujše vrste.

Naši poslanci pa, tako vsaj trdno upamo, bodo vstrajali na svojem stališču! In ljudstvo jih bo v boju podpiralo, saj se borijo za njegovo dobro ime in njegovo gospodarsko korist. Zato pa kličemo našim poslancem ob zopetnem zasedanju deželnih zborov besede pesnikove:

Kdor zaničuje se sam,  
podlaga je tujčevi peti!

## V Št. Ilju.

Ni ga kraja, katerega bi celi slovenski narod ljubil tako toplo in srčno, kakor ljubi Št. Ilj v Slov. gor. In zakaj ga ljubi? Vidi ga v nevarnosti. Nemci stegujejo svoje grabežljive roke po njem ter ga nam hočejo ugrabiti. Vidi pa ga tudi v obrambi, kako se bori sam proti nakanam nasprotnikov. Kakor mati s posebno prisrčnostjo zre na svoje dete, ki je v nevarnosti in hudem odpornem boju, tako gleda tudi slovenski narod z veliko ljubeznijo in srčnim dopadanjem na krasni Št. Ilj. Dne 8. t. m. je uporabil slovenski narod priliko, ko se je blagoslovil novi društveni dom, da pokaže šentiljskim bojovnikom svoja čustva. Od vseh strani je prihitelo ljudstvo skupaj, da se veseli in raduje s šentiljskimi brati. Nemci pa so bili tako prijazni, da so onim Slovincem, kateri ne poznajo razmer ob jezikovni meji, radovoljno pokazali, kako neolikani, surovi in nasilni znajo biti nasproti Slovincem. Zbrali so se isti dan v Südmarkhofu ter kričali tamkaj kakor zamoreci, psovali kakor populičnjaki ter napadali kakor tolovaji. Celo mnogi Nemci so se zgražali nad nemško-nacionalno podivja-

zdaj matere noče poznati,  
tuj jezik mu matere zdaj je njegov,  
kot tujca se čuti med — brati.

Vi bratje pa vrli in vrle sestre,  
svoj dom ste si tukaj zgradili,  
podali ste skupaj si bratske roke,  
da narod bi svoj ohranili.

Ta dom vaš prelepi naj bode mejnik,  
domače naj bode ognjišče,  
in narodne bodi zavesti — pomnik,  
mladine šentiljske svetišče!

Od tukaj pohitel zaveden bo rod  
čez roznate naše planjave,  
in zopet na naši bo zemlji gospod  
ponosen rod matere — Slave!

Ne bratje, zdaj strah in trepet ne velja,  
poguma je treba vojakom,  
pravična vas vojna le k zmagi pelja,  
spodobi se zmaga — junakom!

Vsi ena smo četa, junaški smo voj,  
edini smo nepremagljivi,  
oj bratje naprej, nevstrašeni v boj,  
šentiljske Slovence Bog živi!

nostjo in jo obsojali. Sedaj pa tesen in kratek opis slavnostnega dneva v Št. Ilju dne 8. septembra.

### Sprejem.

Okoli poldneva se je pripeljal kranjski posebni vlak v Št. Ilj, gromovito pozdravljen od ljudstva. Iz vlaka so se vsule čete Orlov, kateri imajo prvo zaslugo za popolni uspeh slavnostnega dne, ne le po veliki udeležbi, ampak tudi po svojem odličnem nastopu. Z zastavami so prihitela naša društva. „Slov. kršč. soc. zveza“, kateri se je pridružilo tudi naše akademično dijaštvo, odposlanstvo tobačnega delavstva, „Jugoslovanska strokovna zveza“ itd., slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“, izobraževalna društva iz Borovnice, Dobrne, Studenic, posebno častno je bila zastopana Škofja Loka po svojih uglednih možeh, pa tudi drugi slovenski kraji. Izmed poslancev smo opazili gg. dr. Korošca, dr. Benkoviča, dr. Verstovška, prof. Jarca in skoro vse deželne poslance štajerske „Slov. kmečke zveze“ z njenim načelnikom Roškarjem na čelu. — Pred kolodvorom je pozdravil došle goste član stavbenega odbora „Slov. Doma“ in občinski svetovalec g. Freiham. Posebno je nazdravil došlim pogumnim slovenskim damam. Odgovoril mu je deželni odbornik in predsednik „Slov. Straže“, g. prof. Evgen Jarc. Tudi goste, ki so prišli s popoldanskimi vlaki, je pozdravil g. Freiham. — Z godbo, zastavami, Orli in šentiljskimi, v ljubke narodne obleke oblečenimi dekletki smo odkorakali proti Št. Ilju, ki nas je pozdravljala že od daleč ves odet v slovenske trobojnice in z gromenjem topičev. Ko smo prišli skozi slavolok, ki je pozdravljala goste s pozdravom šentiljskih Slovencev: „Biti slovenske krvi, bodi Slovincu ponos,“ stali smo pred krasnim „Slovenskim Domom“, iz čegar oken so sipale mladenke cvetje na udeležence.

Nato pa se je pričelo zbirati ljudstvo iz bližnje in daljne okolice. Z veseljem in navdušenjem smo gledali probujeno slovensko mejo, probujeno z delom, trdom in osebnimi žrtvami naših somišljenikov.

### Blagoslovljenje in govori.

Po popoldanskih slovesnih litanijah, pri katerih je prepevalo društvo „Ljubljana“ in so se jih udeležili Orli skupno z zastavo, se je zbralo vse nešteto ljudstvo od bližnjih in daljnih krajev na obširnem prostoru okoli Doma. Na slavnostno okrašenim govorniškimi oder je stopil, burno pozdravljen, šentiljski župan Thaler, ki je v srčnih in navdušenih besedah pozdravil došle Slovence in Slovenke.

Nato je jarenski dekan g. Čizek slovesno blagoslovil šentiljski Slovenski Dom, in njegov pevski zbor je krasno in dovršeno zapel več pesmi.

Med ploskanjem in vednim navdušenim vsklikanjem ljudstva je imel potem predsednik „Slov. Straže“, kranjski deželni odbornik, profesor g. Evgen Jarc slavnosten govor, ki ga je sklenil z željo, naj bo „Slovenski Dom“ v korist in vir naobrazbe in probuje slovenskega ljudstva v Št. Ilju.

G. Ivan Baloh iz Škofje Loke je prednašal pesem, ki jo je zložil sam k otvoritvi „Slovenskega Doma“. Priobčujemo jo v podlistku. Državni in deželni poslanec Roškar je prinesel slovenskemu ljudstvu svoje in svojih tovarišev pozdrave. Načelnik mengškega Orla, g. Ivan Rode, je izrazil pozdrave kranjskih Orlov, pravoslovec Jež pozdrave katoliško-narodnega dijaštva, posestnik Galunder pozdrave Slovencev od Sv. Križa, posestnik Munda bolfanskih rojakov.

### Javna telovadba Orlov.

Pod vodstvom načelnika zveze Orlov, Vojteha Jeločnika, se je vršila po končanem zborovanju na veseličnem prostoru javna telovadba Orlov. Točni rajalni nastop, proste vaje, kakor tudi vaje na orodju, so medvelikansko množico gledalcev izzvale burno odobravanje. Orli so lahko zadovoljni s svojim novim uspehom.

Na veseličnem prostoru je bilo okoli šotorov jako živahno, posebno je ugajalo pristno in izvrstno domače vino. Godba in pevci so tekmovali med seboj. Ljudstva je bilo na veseličnem prostoru in okoli veseličnega prostora vse polno.

## PODLISTEK.

### Pozdrav

(povodom otvoritve šentiljskega doma).

Iv. Baloh.

Pozdravljeni bratje nam rodne krvi,  
pozdravljene vrle Slovenke,  
svet ogenj nam danes v srcih žari,  
kot roža na prsih mladenke.

Prinašamo od triglavskih čeri  
iskrene bratske pozdrave,  
prinašamo vam poguma, moči  
v potujčen del očetnjave.

Pač mnogo že zemlje naše odvzel  
Slovincem sovražnik je kruti,  
najrajše ves rod naš ubogi bi vjel  
in hotel ga v groblji zasuti.

Odtrgal od matere sina, že hčer  
in v srca jim strupa zadal je,  
na zemljo se vrgl kot lačna je zver,  
Sovraštvu do mater vsejal je.

In otrok, ki kril ga je slamnati krov,